סד: האומר פרק ששי גיטין

הני מילי לחומרא אבל לקולא לא. ואפי' לרב ששת דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נב.) דבשל תורה נמי חזקה שליח עושה שליחותו הני מילי במקום שאם לא יעשה שליחותו יבא המשלח לידי עבירה אם יקמוך על השליח אבל כאן אם לא יתן גט או לא יקדש שלא יבא המשלח לידי עבירה בשביל כך מודה רב ששת דאין שליח עושה שליח שליחותו לקולא וש"ס המרכאי: **נערה המאורסה היא ואביה בו'.** פירש בקונטרס דוקא נערה אבל קטנה דוקא אביה ולא היא אם יש לה אב והא דאמר בגמרא רבנן סברי יד ימינא זכי לה רחמנא היינו יד עצמה דכשהיתה קטנה לא היה לה יד כי אם יד אב ושוב הגיה רש"י בפ"ב דקידושין (דף מג.) דה"ק קטנה ולא דנקט נערה להודיענו כח דרבי יהודה[א] וכן עיקר והכי איתא רבינו יצחק ב"ר מאיר בדפרק שני דקידושין (דף מד.): פירוש לרב נחמן דאמר אין נערה עושה שליח לקבל גיטו מיד בעלה מהא דתנן קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה הא נערה הרי זה גט ומשני כשאין לה אב אבל מעיקרא אלקא דעתן דאיירי כשיש לה אב ואפילו הכי קתני עד שיגיע גט לידה ש"מ דאף אם יש לה אב אם הגיע גט לידה מגורשת והא דאמרי' בגמרא יד ימינא זכי לה רחמנא היינו יד האב דיד עצמה עיקר שיש לה בבגרות[ב] ולא ניתן לה יד האב לבטל כח ידה ור' יהודה סבר דבטל כח ידה וניתן לה יד האב: **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה כו'.** פי' בקונטרס[ג] אפילו על ידי אביה דהא שוטה היא וא"ל[ד] ילחק ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת וכן בפרק חרש (יבמות דף קיג.)[ג] ור"ת מפרש דעל ידי אביה מתגרשת אע"ג שאינה יודעת לשמור את גיטה והורה כך הלכה למעשה דהא לר' יוחנן דלריש הכא מוקמן בידה כו' לה יד לגרש אם עצמה יצתה זו כו' לפי אותו טעם מגורשת על ידי אביה[ד] דהא אפילו פיקחת אביה מקבל את גיטה ותנא דבי ר' שמעאל דמפיק מושלחה לא פליג עליה אלא בהא דמפיק מקרא אחרינא אבל משמע דליכא ביניהון מידי[ה] וטעמא כיון שיש לה אב הוא שומרה מלאחוז ועוד דבירושלמי (יבמות פי"ד ה"ל) בהדיא קורא אותה שיש לה אב יכולה לשמור את גיטה א"כ מתגרשת על ידי אביה לכולי עלמא דהא לא מצרכי הכא אלא שהאב יכולה לשמור את גיטה וכן נראה דאי כשאינה יכולה לשמור את גיטה אינה מתגרשת אפי' ע"י אביה א"כ לענין קדושין נמי לא תתקדש דוקא דלר"י מאי מריא אינה יודעת כך פיקח דבל שאינה יודעת לשמור אינה מתגרשת על ידי עצמה אבל באין לה אב מיתוקמא שפיר כרבי יהודה[ו]: **כל** שמבחנת בין גיטה לדבר אחר. היינו כפעוטות ופעוטות היינו כבר[ז] שית וכבר עשר כל חד לפוס חורפיה כדאמרי' לקמן וכנגדן בקטנה מתגרשת והשתא אי שיעורא דרב יהודה דאמר מחפץ ומחזירו לאחר שעה קודם לשיעורא דפעוטות היה קברת רב יהודה אבבא לגמרי מדרב חסדא דלרב יהודה זוכה לאחרים קודם שיבא מקמו מקח וממכרו ממכר ולרב חסדא הוה אבבא דפעוטות מקמן מקח וממכרן ממכר ואינן זוכים לאחרים עד שיביאו שתי שערות לרב חסדא מדפריך עליה משפחה אלא הביאה שתי שערות. וא"ת מאי שנא שפחה מבנו ובתו הקטנים דאין מוכה על ידם ואור"ת דלרבי יוחנן דאמר בפ"ק דב"מ (דף יב.): גבי מציאה לא גדול גדול ממש [כו'] אלא גדול הסמוך על שלחנו של אביו הוא קטן אבל שפחה[ח] בשכר טורחה אוכלת ולשמואל דאמר התם קטן קטן ממש ומפרש טעמא התם בשעה שהוא מוצא מציאה אבל אביו צריך לומר דמהאי טעמא לכל דבר ידו כיד אביו ועל תנס דתק לומר ר"ת דשפחה אוכלת בשכרה דנראה דלא הוה שבינן יתום ידו כיד בעל הבית בשביל שהוא סמוך על שלחנו אלא דוקא בבנו[ז] דכל הסמוכין על שלחן בעל הבית אין מציאתם שלו ובתו נראה דאפי' אין סמוכה על שלחנו אביה מציאתה שלו משום איבה דלמא מסר לה למנוול ומוכה אחין כדאיתא בפ' נערה (כתובות דף מז.) דטעמא משום איבה שייך אפי' אינה סמוכה על שלחנו ואף בנערה עד שתיבגר ולריך ליזהר אלא לזכות ערוב ע"י בנו אפי' גדול אם סמוך על שולחנו דקיי"ל כר' יוחנן לגבי שמואל דלאו גדול ממש ואין לתמוה דהכא אמר שפחה שהיא קטנה זוכה בעירוב ובפ' מי שהוליאוהו (עירובין דף מט.): אמרי' דלשמואל דאמר עירוב משום קנין קטן לא דהתם דאית ליה בית לקטן קאמר[ט]: **שאני שתופי מבואות דרבנן.** משמע דרב יהודה ורב חסדא פליגי אי זוכה לאחרים מדאורייתא או לא ואע"ג דמציאת חרש שוטה וקטן לא הוי גזל אפילו לרבי יוסי אלא מדבריהם[ט] הכא דדעת אחרת מקנה אותם שאני וא"ת והא זכיה היא מטעם שליחות ואין שליחות לקטן מאתם גם אתם (קידושין מא.): וי"ל דאין לומר קטן משליחות מקרא דתרומה אלא במילתא דליתיה[י] כגון תרומה דליתיה בתרומה דנפשיה אבל בזכיה כמו שזוכה לעצמו זוכה נמי לאחרים וא"ת תקשי ליה לרב יהודה הא דאמרי' בריש האיש מקדש (שם דף מב.) אינ זוכה ואין קטן זוכה וי"ל דהתם לא מיירי בדעת אחרת מקנה אותו אלא לאשמועינן דאפשר שלו אינו יכול להמנות אחרים עליו דסלקא דעתין שיוכל להמנות משום דשם לבית אבות דאורייתא והוי לענין אפשר כמו גדול[ו] אי נמי היא גופה קמ"ל דשם לבית אבות נמי לא לאחרים ולא לעצמו:

אהני מילי לחומרא אבל לקולא לא ולוהמנה לדידה מדרב המנונא [ב]**דאמר רב המנונא** [ב]**האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה** [ג]**ה"מ היכא דליכא דקא מסייע לה אבל היכא דמסייע לה מעיזה ומעיזה: מתני'** [ד]**נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה אמר רבי יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש: גמ'** במאי קמיפלגי רבנן סברי ידא יתירתא זכי לה רחמנא ורבי יהודה סבר במקום אביה יד דילה לאו כלום היא: וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה: ת"ר [ג]**קטנה היודעת לשמור את גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור את גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גיטה כל שמשמרת גיטה ודבר אחר מאי קאמר א"ר יוחנן ה"ק כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה מתקיף לה רב הונא בר מנוח הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא** [ו]**כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר אמר רב יהודה אמר** [ז]**רבי אסי** [ז]**צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו ובין לאחרים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים מתיב רב חיננא ורדאן** [ח]**כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי** [ט]**ומזכה להם ע"י בנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים** [י]**האי שפחה היכי דמי אי דאתיא שתי שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות וקתני זוכה לאחרים שאני שיתופי מבואות דרבנן אמר רב חסדא אישתיק וורדאן מאי הוה ליה למימר** [ט] [ז]**כל דתקון רבנן בעין לחומרא. כי הא דרבי יצחק: מתני' היא ואביה.** אי היא לא אביה היא יש לה יד דהא גדולה היא ואביה נמי זכאי לקבלו ומ"מ יד דידה כדקיימא קיימא דהא גדולה היא ואם היתה יתומה [ט] היא מהוה את עצמה והיא מקבלת את גיטה והשתא נמי לא שנא: **גמ' יד דידה לאו כלום היא.** דלגמרי אוקמה רחמנא בכרשותיה כל ימי נערות אלא א"כ ניסת: **אינה מתגרשת.** דכתיב והלחה מביתו[ט] מי שמשלחה וחוזרת הכי דרשינן לה ביבמות בפרק חרש שנשא (דף קיג.): הלכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת: **כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה.** אם אבדה גיטה משמרת דבר אחר שאינו דומה לו וסכורה שהוא גיטה: **הא שוטה בעלמא היא.** ואין לך משלחת[ט] וחוזרת יותר ממנה דמדלא קתני שמשמרת שטר אחר מכלל דלאו שטר הוא אלא מידי דלא דמי ליה: **צרור וזורקו.** קטן שנותנין לו צרור וזורקו וכשנותנין לו אגוז נוטלו: **זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים.** אם זיכה אדם לאחבו דבר ע"י אותו קטן שמסר בידו האחר ואמר זכה בחפץ זה לפלוני לא זכה ואם בא הנותן לחזור חוזר: **חפץ ומחזירו לאחר שעה.** כשתובעין אותו ממנו: **זוכה אף לאחרים.** ומדלרבנן: **הא ודא.** שתי תקנות אלו דינן שוה: **מאי אחת היא.** שניהם לזכות או שניהם אלא לזכות: **וורדאן.** מאנשי וורדיעא מקום: **משתתפין במבוי.** להיות כל החלרות מוליאין לתוכו ויטלטלו בכולן: **אם החבית.** שהיין בתוכה לשתוף דשתף שיתוף ביין: **מאי בעיא גביה.** הרי היא יולאת בשיתוף: **שיתופי מבואות דרבנן.** דמדאורייתא אין אסור להכנים ולהוליא אלא מרשות היחיד לרשות הרבים: **אשתיק וורדאן.** נאלם אלא השיב תשובה על תירוץ זה: מעריימין

כד א מיי' פ"ד מהל' תרומות הל"י:
כה ב מיי' פי"ב מהל' גירושין הל"ב ד ופ"ד מהל' אישות הל"י [ופע"ז סה הכ"ז] סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' יז סעי' ב:
כו ג מיי' פי"ב מהל' גירושין הל"ב סמג שם טוש"ע שם וסי' קמ"ח סעי' ט וסי' קנב סעי' ב:
כז ד מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"י סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמ"ח סעי' ב:
כח ה ו מיי' שם הל"ט טוש"ע שם שם סעי' ו:
כט ז מיי' פ"ד מהל' זכייה ומתנה הל"ז סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמג סעי' טו:
ל ח מיי' פ"ג מהל' עירובין הל"ז סמג עשין מד"ס ג טוש"ע או"ח סי' שסו שם סעי' ט:
לא ט מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' י:

פסקי רי"ד

השמד שנו אבל שלא בשעת השמד לא היה צריך לשנות אלא שנים שאמרו בפנינו קבל וכיון דקי"ל דהלכה כר' אלעזר אין הלכה כרב חסדא שגם רב חסדא לא אמר אלא אליבא דר' מאיר דאמר עדי חתימה כרתי ולא בעי עדי מסירה. ומהכא מוכח דבעי ר' אלעזר עידי מסירה אע"ג דאיכא עידי חתימה: איתמר בעל אומר לגירושין. פי' שליח אומר לגירושין. פי' שליח להולכה הוא והיא אומרת נתן לי ואבד ממני א"ר יוחנן הוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים ואינה מגורשת ואמאי וניהמנייה לשלי' פי' דשליח להולכה נאמן ואינו צריך עידי מסירה כ"א האשה ושליח לקבלה מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דשליח דליהימנה וליהימנה לבעל דאמר ר' חייא בר אבין א"ר יוחנן בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי פי' אילו הוה אמר נתתי גט לאשתי הוה נאמן דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה אלא הוא אומר שנתנו לשליח להולכה ולא ידענו אם נתנו השליח לאשה ונימא חזקה שליח עושה שליחותו דאמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו ה"מ לחומרא אבל לקולא לא ולוהמנה לדידה מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה הני מילי היכא דליכא איניש אחרינא דמסייע לה אבל הכא דאיכא איניש אחרינא דמסייע לה מעיזה ומעיזה עיין מילתיה דרב המנונא בפ' האשה שנתאלמנה (כתובות כב.) ולקמן בסוף פ' המגרש (פט.) **כתב ר"י ז"ל וכיון דאמרי' חזקה שליח עושה שליחותו לחומרא אי בעלה כהן היא איתסרא עליה. לעלמא לא שרייה עד דיהיב לה גיטא אחרינא ואי מיית ועדיין לא יהיב גיטא אחרינא אסירא לכהן ואי אית לה יבם חולצת ולא מתיבמת עיין פתרון משנה זו בפ' האיש מקדש: **מתני' נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה ר' יהודה אומר אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש** פי' נערה תקרא מבת י"ב שנה ויום אחד אם הביאה שתי שערות אבל קודם י"ב שנה ויום אחד אין חשובין סימנין אלא כשומא בעלמא וקטנה אלא הביאה שתי שערות אע"פ שיש לה י"ב שנים קטנה היא עד שתביא שתי שערות בתרתי בע' לשייה נערה שנים וסימנין ולאחר שבאה לכלל שנים והביאה שתי שערות אזי היא נערה וממתנת ר' חדשים והיא בוגרת שאין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים בלבד ודוקא נקט נערה ולא קטנה ולא בוגרת שאם היא נערה שהיא אשה גדולה ויש לה דעת שאפילו אם לא היה לה אב היתה היא מקדשת עצמה קדושי תורה אז היא ראשית לקבל גיטה אע"פ שיש לה אב אבל קטנה אינה ראשית היא לקבל גיטה במקום אביה דאע"ג דלא בעי' דעת אשה בגט וקטנה נמי דאויה לקבל גיטה כדאמרי' לקמן דוקא אם אין לה אב כגון שמת אביה לאחר שקדשה שאע"פ שהיו קדושיה קדושין גמורים מן התורה היא מקבלת גיטה אע"פ שהיא קטנה אם יודעת להבחין בין אגוז לצרור כדאמרי' לקמן שתהא ידה חשובה יד אבל אם אביה קיים אביה מקבל גיטה ולא היא שאין כח לקטנה לקבל גיטה במקום אביה כ"א הנערה שהיא בת דעת ואם היתה בוגרת כבר יצאה מרשות אב והיא מקבלת גיטה ולא אביה ולהכי תני נערה למעוטי בוגרת וקטנה ר' יהודה אומר וכו' **במאי קמיפלגי רבנן סברי יד יתירא זכי לה רחמנא ור' יהודה סבר במקום אביה יד דידה ולא כלום היא.** פי' מאי דילפי' מבנעורה בית אביה שהנערה היא ברשות אביה עד שתנשא לא למעט יד דידה אלא ריבה לה הכתוב גם יד האב וידה כדקיימא קיימא ור' יהודה סבר רחמנא אוקמה לנערה ברשות האב למימרא דידה אבא כולם הוא וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: **וכל שאינה יכולה לשמור גיטה אינה יכולה להתגרש** פי' לאו אריש קיימא דיש לה אב אלא מילתא באנפה נפשה היא שאע"פ שאין לה אב אם אינה יודעת לשמור גיטה אינה יכולה להתגרש דאע"ג דלא בעי' דעת אשה בגט יד מיהא בעי' ואם אינה יודעת לשמור את גיטה לא חשיבה ידה יד אבל משעה שהיא יודעת לשמור את גיטה שתהא ידה חשובה יד היא מתגרשת בקבלתה אם אין לה אב ואע"פ שקבל אביה קדושה

גליון הש"ס

גמ' כל דתקון רבנן. פסחים דף לט: ודף קנז: ויומא דף לא. ע"ז דף לד. בכורות דף נד.: **רש"י** ד"ה היא **ואביה** וכו' **היא** מהוה **את עצמה.** לא זכימי לכנין מה דנקט רש"י היא מהוה עצמה דמזה ליכא לאיס כ"כ לדהכא ד"ל דהתם כיון דסקדושין היו בקטנות מהוה ג"כ הגיבוטין בקטנות וכדאמרי' גבי חרש (יבמות קיג.) כשם שכנס בכמיחה וכו'. והא בתמת גם בקדשה אביה ונתיימתה מקבלת גיטה ג"כ לגמלי נקט רש"י שפת יתר היא מהוה עצמה. וה' יאיר עיני: **תד"ה** נערה המאורסה כו' דה"ה קטנה. ע' לקמן ד' פה ע"א תד"ה מעיטה:

הגהות הב"ח

(**א**) תוס' ד"ה וכל שאינה וכו' וא"כ יאמר ל"ל ישמעאל:

מוסף רש"י

נערה המאורסה. הוא הדין לקטנה, והאי דפליגי בנערה להודיע כמו דר' יהודה סבר אחת. **היא ואביה מקבלין את גיטה.** לו היא לו אביה, היא שהרי גדולה היא ויש לה יד ואמרה תורה ונתן בידה ואביה שהתורה זיכתה לו לקבל קידושיה ואמתקדש ליאמה לחייב, (ודוקא נערה אבל קטנה אביה ולא היא) ודוקא מן הגיבוטין אבל מן הגיטוא היא ולא אביה, דמגיטא אין לאדם רשות בה (שם). **אין שתי ידים זוכות כאחת.** בגוף אחד (שם). **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש.** אפילו על ידי אביה, דהא שוטה היא, ואי"ל יאמר ושלחה מביתו, מי שמשלחה ואינה חוזרת, יאמר זו שמשלחה וחוזרת, בפרק יבמות (קיג.) פרק חרש שנשא (קדושין שם). **מניח את החבית.** משלו אם יולא מרשות היחיד. **ומזכה להם על ידי בנו ובתו.** ואומר להן קבלו חבית זו וחבו בה לשם כל בני מבוי (שם).

מוסף תוספות

א. דאף בנערה, פליג ואמר דאביה מקבל את גיטה ולא היא. רבנו קרקסם. ב. ולא היה ראוי שתהיה ברשות אביה כיון שהיא גדולה לכל דבר, אלא שזיכה לו הכתוב. תוס' הרא"ש. ג. וא"כ לפ"ז קטנה שאינה יודעת לשמור גיטה אינה מתגרשת לא ע"י אביה ולא על ידיה. תוס' קידושין מג.: ד"ה וכל. ד. (ד)כיון שיש לה אב הרי יש לה יד. תוס' יבמות קיג.: ד"ה יאמר. ה. מדלא מפרש תלמודא מאי איכא בינייהו. תוס' הרא"ש בקידושין שם. ו. אע"ג דסמוכה על שולחנו. תוס' ב"מ יב.: ד"ה רבי יוסנן. ז. שרגיל לפרנסו ואם לא יהיה מציאתו לאביו יש לחוש שלא יתן לו מזונות. תוס' עירובין עט.: ד"ה ומכה. ח. [ו]קטן לאו בר אקנויי הוא. רשב"ם עירובין מט: ולא כפרש"י שפירש (בעירובין מט.) שאינו נובה העירוב לפי שאינו זוכה. תוס' ב"מ שם. ט. י"ל דהתם היינו טעמא משום דבמציאה ליכא דעת אחרת מקנה, אבל. י"ן. י. הואיל דשייך באכילת פסחים וצריך להמנות עליו דכתיב (שמות יב) 'שה לבית', אפי' קטן. תוס' קידושין מב. ד"ה אם.

מערימין. לפדותו בלא חומש. שאלה מוסיף חומש כשפודה את מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על של אחרים אם קונהו מחבירו: **ופדו בהן מעשר שני.** ממנו דהוו להו אחרים לגביה והכי סמוכים על שולחנו ושלהם שלו שהם חוזרים וגותנים לו: **אלא בזמן שהיובל נוהג.** דבעינן ואיש אל משפחתו תשובו (ויקרא כה): **שלש מדות.** חלוקות בזכיית קטן: **וכנגדן בקטנה.** חשיב לה יודעת לשמור קידושיה ומתקדשת בקידושי אמה או אחיה לדעתה או בקבלת עצמה אם יתומה היא: **למיאון.** שלריכה למאן ואינה יוצאה בלא מיאון דתנן ביבמות (דף קז:) כל תיובתא שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה לריכה למאן וזו יודעת לשמור היא: **הפעוטות.** תנן בהניזקין (לעיל דף נט.) דמקחן מקח במטלטלין ופרשין כסר שיח כסר תמני: **וכנגדן בקטנה.** משהגיעה לימים הללו משלחה ואינה חוזרת קרינא בה ומתגרשת בקבלת עצמה אפי' קיבל בה אביה קידושין ומת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: **הגיעו לעונת נדרים.** שנה אחת לפני נערותה נדריה נבדקין כדתנן במס' נדה (דף מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין ואם שנה לומר לשם מי נדרה לשם מי הקדישה נדרה נדר והקדישה הקדש: **חולצת.** אם הביאה סימנין ולא אמרי' שומא גינהו אבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואין סימניה סימנין ואינה חולצת דאיש כתוב בפרשה[יט] ומקשינן אשה לאיש: **למכור בנכסי אביו.** קרקעות: **עד שיהא בן עשרים.** הוי קטן: **מתני' אם רצה הבעל לחזור.** קודם שיגיע בן לידה: **פסול.** דאין רצונו שלעזיבו עליו שם וקפידא היא: **הרי היא במקום פלוני.** אינו אלא כמרלאה מקום שם ממלאתה: **ור' אלעזר מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דלא פליג.** רבי אלעזר גבי תן בן גט זה לאשתי במקום פלוני וקתני פסול: **מדעתיה מגרש.** והדבר תלוי בו איכא למימר קפידא היא ודוקא קאמר ליה אבל איהי דבעל כרחה מיגרשה מנא ידעה דניחא ליה לבעל למיתבי' התם הלכך אינה אלא כמרלאה מקום שם ממלאתו: **מתני' הבא לי גיטי אורלא בתרומה.** אם אשת כהן היא עד שיגיע בן לידה: **נאותו מקום.** שכך אמרה לו לא תהא שלוחי לקבלה אלא שם וכגמרא פריך וגיטא היכי הוי הואיל וקיבלו במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא תנן לעיל פסול: **אוסר מיד.** משפירש מאלה. רבי אלעזר לטעמיה דמכשיר כשקיבלו במקום אחר דמרלאה מקום היא לו ומשעת מקבלה איגרשה לה לפיכך משעה שפירש מלפניה אסורה שמא מלאו חוץ לעיר וקיבלו היומנו: **גמ' וזימנין דמשכחת ליה בנכנס.** כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל דלא קבלה אי מקבל ליה בדוכתא אחרינא והאי דקבעה ליה עיקר בעמא מחסיא הכי קאמרה לא תהא שלוחי לקבלה להתגרש אני על ידך עד דמטית התם: דהא

בעין דאורייתא תקון. והא דסגי בהגבהה טפח עו) גבי חבית של שיתופי מבואות אפי' לפירוש הקונטרסי[יז] דלא קניא הגבהה בעלמא אלא בג' טפחים[א] חשיב ליה כעין דאורייתא כיון דמגביה כר זסייה ויש בה הגבהה קלת: **ופדו בהן מעשר שני.** ואמאי מהני פדיית קטן והא אין מעשה קטן כלום ובמ"כ (פרשת בחקותי) ממעט קטן שאינו פודה מעשר שני ותנן נמי (תרומות פ"א מ"ב) חמשה לא יתרומו וקטן חד מנייהו ולעיל בהניזקין (דף נג.) תניא אפוטרופין תורמין ומעשרין משום אבל קטן לא ומאי שנא פדיית מעשר מתרומה וי"ל דאתיא כמ"ד במס' תרומות (פ"א מ"ג) דהגיעו לעונת נדרים כשם שנדלן נדר כך תרומתן תרומה וכשם שחל שם תרומה על פיו ומשתתי עבל בחילוה ה"נ מתחלל מעשר שני על ידו ואי"ת היאך פודה לאחרים הא אפי' למ"ד זוכה לאחרים היינו כשדעת אחרת מקנה אותו לאחרים ופדיית מעשר נמי דמשניין ליה דזוכה לאחרים מ"מ אין דעת אחרת מקנה אותו לאחרים ע"י זכיית קטן והוי כמו מציאה דלא זכי מדאורייתא וי"ל כיון דמופלא הסמוך לאיש דאורייתא ותרומתו תרומה ומחילתו חילול אם לגבי ממון זוכה לאחרים מן התורה כשדעת אחרת מקנה אותו א"כ לענין חילול מעשר יש לו להועיל אפי' בלא דעת אחרת אבל לרב חסדא דאינו זוכה לאחרים אע"פ שלעצמו זוכה גם בחילול מעשר לא יזכה לאחרים בחילול אע"פ שלעצמו מתחלל: **ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא.** ה"נ[ב] יש הוה מצי למיפרך אי בזמן הזה למה לו להעריס והלא יכול לחלל שוה מנה על שוה פרוטה וחומשה ולמאן דאמר בהזהב (ב"מ דף נג.) דבעינן יש[ג] (תף) בחומשה שוה פרוטה יחלל שוה מנה על חמש פרוטות[ד]: (לעיל **צרוך** וזורקו זובה לעצמו. וא"ת והא דתנן במי שמת (ב"מ דף קנו:) זכין לקטן[ד] ואין זכין לגדול[ה] הא קטן גופיה אמר הכא דזכי י"ל דהתם[ו] בפחות מכאן[ז] אי נמי[ח] בקנין מליפין דאין מבאין:

וכנגדן בקטנה חולצת. פירש בקונטרס שנה אחת לפני נערות כגון בת י"א שנה ויום אחד אם הביאה סימנין חולצת ולא אמרי' שומא גינהו וקשה לרבא גופיה פסיק בסוף פ' יולא דופן (נדה דף מו.) הלכתא תוך הזמן כלפי הזמן[ט] ומפרש רבינו שמואל כנגדן בקטנה היינו לא הגיע לעונת נדריס[י] קאמר אלא בת י"ב שנה ויום אחד הא הגעת נדריס של קטן כנגדן באשה גדולה היא[יא] ואין הלשון משמע כן[יב] ואור"ת דאליבא דר' יוסי קאמר רבא הכא דאמרי' בפ' מצות חליצה (יבמות דף קה:) מדברי ר' יוסי נלמד דקטנה חולצת בפעוטות ורבא אמר עד שתגיע לעונת נדריס[יג] ועוד מפרש דהא דמסיק התם והלכתא עד שתביא שתי שערות כל זה מדברי רבא כלומר לר' יוסי עד שתגיע לעונת נדריס אבל הלכה עד שתביא שתי שערות והא דנקט רבא למילתיה כר' יוסי כדי לעשות כלל שלו ולומר בכולן כנגדו בקטנה ועוד יש לומר דהכא גרסי' רבה דהא מסיק ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנה.) אמר רבא אמר ר"נ מבן י"ח שנה וליכא למימר דהתם משמיה דר"נ קאמר ולית לא ס"ל דהא מסיק התם דמכללא איתמר ומוכח מעובדא דאתא לקמיה דרבא דפחות מבן עשרים דזכין נכסי כו' דסבר רבא בן י"ח[כ]: **התקבל** לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד. הוה לן למימר דאוקי אשה בחזקתה שלא מתגרשה אלא מומרא בעלמא היא שהמירו חכמים משום דחזקה שלא עושה שליחותו ואע"ג דאין כיח השליח לעשות שמא לא יתן לו[ד] את הגט כמו שאסור בכל הנשים שבעולם[כא] אע"ג דכל אחת היא לו בחזקת היתר וגם אין כיח השליח לעשות שליחותו: גיטא

מערימין. לפדותו בלא חומש. שאלה מוסיף חומש כשפודה את מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על של אחרים אם קונהו מחבירו: **ופדו בהן מעשר שני.** ממנו דהוו להו אחרים לגביה והכי סמוכים על שולחנו ושלהם שלו שהם חוזרים וגותנים לו: **אלא בזמן שהיובל נוהג.** דבעינן ואיש אל משפחתו תשובו (ויקרא כה): **שלש מדות.** חלוקות בזכיית קטן: **וכנגדן בקטנה.** חשיב לה יודעת לשמור קידושיה אמה או אחיה לדעתה או בקבלת עצמה אם יתומה היא: **למיאון.** שלריכה למאן ואינה יוצאה בלא מיאון דתנן ביבמות (דף קז:) כל תיובתא שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה לריכה למאן וזו יודעת לשמור היא: **הפעוטות.** תנן בהניזקין (לעיל דף נט.) דמקחן מקח במטלטלין ופרשין כסר שיח כסר תמני: **וכנגדן בקטנה.** משהגיעה לימים הללו משלחה ואינה חוזרת קרינא בה ומתגרשת בקבלת עצמה אפי' קיבל בה אביה קידושין ומת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: **הגיעו לעונת נדרים.** שנה אחת לפני נערותה נדריה נבדקין כדתנן במס' נדה (דף מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין ואם שנה לומר לשם מי נדרה לשם מי הקדישה נדרה נדר והקדישה הקדש: **חולצת.** אם הביאה סימנין ולא אמרי' שומא גינהו אבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואין סימניה סימנין ואינה חולצת דאיש כתוב בפרשה[יט] ומקשינן אשה לאיש: **למכור בנכסי אביו.** קרקעות: **עד שיהא בן עשרים.** הוי קטן: **מתני' אם רצה הבעל לחזור.** קודם שיגיע בן לידה: **פסול.** דאין רצונו שלעזיבו עליו שם וקפידא היא: **הרי היא במקום פלוני.** אינו אלא כמרלאה מקום שם ממלאתה: **ור' אלעזר מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דלא פליג.** רבי אלעזר גבי תן בן גט זה לאשתי במקום פלוני וקתני פסול: **מדעתיה מגרש.** והדבר תלוי בו איכא למימר קפידא היא ודוקא קאמר ליה אבל איהי דבעל כרחה מיגרשה מנא ידעה דניחא ליה לבעל למיתבי' התם הלכך אינה אלא כמרלאה מקום שם ממלאתו: **מתני' הבא לי גיטי אורלא בתרומה.** אם אשת כהן היא עד שיגיע בן לידה: **נאותו מקום.** שכך אמרה לו לא תהא שלוחי לקבלה אלא שם וכגמרא פריך וגיטא היכי הוי הואיל וקיבלו במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא תנן לעיל פסול: **אוסר מיד.** משפירש מאלה. רבי אלעזר לטעמיה דמכשיר כשקיבלו במקום אחר דמרלאה מקום היא לו ומשעת מקבלה איגרשה לה לפיכך משעה שפירש מלפניה אסורה שמא מלאו חוץ לעיר וקיבלו היומנו: **גמ' וזימנין דמשכחת ליה בנכנס.** כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל דלא קבלה אי מקבל ליה בדוכתא אחרינא והאי דקבעה ליה עיקר בעמא מחסיא הכי קאמרה לא תהא שלוחי לקבלה להתגרש אני על ידך עד דמטית התם: דהא

גליון הש"ס

תד"ה ואמה העבריה וכו' הוה מצי למיפרך. ע' כתוס' ד' ל ע"ב תד"ה נאתמיה דר"י:

מוסף רש"י

אין עבד עברי נרהג. לאינו במקר זומן הזה (ערכין כט.). אלא בזמן שהיובל נרהג. דמלי למקרי ביה עד שנת היובל יעבוד עמך (קדושין שם.). **הפעוטות.** בי תשע ושמונה (כתובות נג.). **מקחן מקח כו' במטלטלין.** אם מכר מטלטלין (לעיל נט.) במקרקעין לא עד שיביאו שתי שערות או עד שיהא בן עשרים (כתובות נג.). **קטנה כו' אינו גט עד שיגיע גט לידה.** שאין הקטן עושה שליח לאיש לגט שלוחא דידיה הוא הוא אלא שלוחא דידיה הוא הלכך אינה אלא כמרלאה מקום שם ממלאתו (לעיל מג.) דאין שליחות לקטן (קדושין מד:).

מוסף תוספות

א. דנפקא ליה מתורת לבוד. רש"י קדושין סה: ובציר מג' לאו הגבהה היא. רש"י כתובות לא. **ב.** לפטור מחומש. תוס' כתובות ג. ד"ה [ד]נאתמיה. **ג.** אלא משלק לי' בפירכא אחרייתי וכו'. תוס' כתובות ג. ד"ה [ד]נאתמיה. **ד.** הואיל ואין לו יד לזכות לעצמו ממון שנותנין לו תקנו חכמים שיהא אחד זוכה ומקבל לצורכו. רשב"ם ב"ב קו: **ה.** שהרי יכול לזכות בעצמו. שם. **ו.** בקטן. תוס' הרא"ש. **ז.** שלא הגיע למידה זו. תוס' הרא"ש: שאינו מבחין בין צרור לאגוז. רשב"ם. **ח.** דכי אמרי' זוכה לעצמו דוקא במטלטלין ודוקא בשהגיעו לידו אבל בחיבאנה אחרת כגון אגב. ר"ן. **ט.** דאינה חולצת עד שתהא גדולה. תוס' נדה מו. ד"ה אבל. **י.** של קטנה. שיטה"ק. **יא.** דגדלות האשה ממהרת לבא משל איש. רשב"ם. **יב.** דכנגדן בקטנה משמע שהגיעה היא לעונת נדרים דהיינו בת י"א שנה. תוס' הרא"ש. **יג.** פירוש לרבי יוסי תוס' נדה שם. **יד.** הבעל. פי' הר"ן.

פסקי רי"ד

שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת דלא בעי' דעת אשה בגט כ"א שהתא ידה חשובה יד שתרע להבחין: ת"ר קטנה שיודעת לשמור גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ואסיק רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בר איקא כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר והיינו נותנים לה אגוז ונוטלתו צרור וזורקתו שיש לה דעת להבחין בין זה לזה פי' אם יודעת לשמור את גיטה מתגרשת בקבלתה ואם לאו אינה מתגרשת בקבלתה עד שיקבלנו אביה ופי' המורה דכתיב ושלחה מביתו והלכה מי שמשלחה ואינה חוזרת יצאת זו שמשלחה ואחזרת הכי דרשי' ליה ביבמות פ' חרש הילכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת ואינו נ"ל דדוקא גבי ידה הוא דדרשינן התם הכי דלא מהני לה יד לקבל גיטה ואע"ג דלא בעינן דעת אשה בגט יד מיהא בעינן והא לית לה יד אבל אביה אמאי נמעיט לה שלא יקבל את גיטה: אמר רב יהודה אמר רב אסי צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים חפץ ומחזירו ומניחו לאחר שעה זוכה בין לעצמו בין לאחרים פי' שיודע להצניעו ואם שואלין אותו ממנו יודע להחזירו להם כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים פי' זכיית הקטן היא מדרבנן ומ"ה אינו זוכה לאחרים עד שיביא שתי שערות שתהא זכייתו מן התורה והלכה כשמואל: אמר רבא שלש מדות בקטן צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים (רבוגרת) [וכנגדן] בקטנה מתגרשת בקדושי אביה פי' יש לה יד להתגרש ואע"פ שקדשה אביה שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת שהיא קטנה עדיין משום דלא בעינן דעת אשה בגט ולא בעינן אלא שתהא יד וכיון שמבחנת בין אגוז לצרור מבחנת נמי בין גיטה לדבר אחר והילכך מתגרשת בקבלתה. ודוקא אם מת אביה אבל בחייו לא כדפרישית דדוקא נערה ולא קטנה. הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין (רבוגרת) [וכנגדן] בקטנה מתקדשת למיאון פי' זמן הפעוטות פירשנו (נט.). כבר שית כבר שבע כבר תמני כבר תשע כבר עשר כל חד וחד לפום חורפיה וכנגדן בקטנה יתומה ב) מתקדשת למיאון פי' הכי תנן ביבמות (קז:) כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן שאין קדושיה אפילו מדרבנן ואינה צריכה למאן שלא תקנו חכמים קדושין אלא למי שיכולה לשמור קדושיה וזמנה היא כפעוטות וזו צריכה למאן שאם לא מיאנה בקטנותה עד שלא הביאה שתי שערות שוב אינה יכולה למאן וצריכה ממנו גט אבל אם היא פחותה מזמן הפעוטות שנתקדשה פחות מבת שש אינה צריכה למאן ואע"פ שהגדילה ולא מיאנה אינה צריכה גט ואי ק' למה שינה רבא זמן מתקדשת למיאון לזמן מתגרשת בקדושי אביה והלא בשניהם שנינו לשון אחד. גבי גירושין תנן הכא וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ודכותה תנן בית מיאון בפ' בית שמאי כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן והיכי מצינן לחלק ביניהן. י"ל ששמירת קדושיה היא יותר גדולה משמירת הגט שאינה אלא לפי שעה שמה צורך לה בשמירתו אינו דבר השוה ממון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ומשום הכי בברייתא איזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ומסיק רב הונא בר מנוח כל שמבחנת וכו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בעי' דעת אשה דהילכך צריך שתהא בת דעת בפעוטות אבל בגירושין לא בעי' דעת אשה

ב) גי' רבינו הוא כגי' הרי"ף כלן דזמן מתקדשת למיאון הוא משתגיע לעונת הפעוטות וכמו דמוקי רבינו בסמוך.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא. ומ"מ ומס מינה רוצה שיהא גט עד מתא מחסיא גם כשיגיע למתא מחסיא לא יהא גט דהא אינו מקבלו שם מיד הבעל והוי כמו טלי גט מעל גבי קרקע ואי מיירי כשהבעל עושהו שליח להולכה עד מתא מחסיא ומס הוי שליח לקבלה והא לא חזרה שליחות אלא הבעל וי"ל דמיירי דא"ל הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבליה כדאמרי' בפ' שני (לעיל דף כד.) א"נ מבבל ועד מתא מחסיא הוי הכל שליח לקבלה[א] והוי כאומר לאשה ה"ז גיטך ולא תתגרשי בו עד לאחר י' יום. רבינו יצחק ב"ר מאיר:

הא והא רבנן. פי' בקונטרס דלרבנן נמי לא הוי קפידא אלא גבי אשה משום דהתם ניחא ע"ז[ב] ליה דתיזול ולא בדוכתא אחרינא אבל גבי עירוב בשלו לא איכפת ליה והא דקתני אינו עירוב בשל חבירו כגון דיהיב ליה חבריה רשותא לערב בתמרים דידיה דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה אית ליה רשותא וקשה דלא משמע כלל דפליג רב יוסף אסוגיא דלעיל דסבר דלרבנן הוי קפידא בעירוב שלו כמו באשה ולא בא רב יוסף לאחם אלא בשל חבירו[ג] ועוד דא"כ הל"ל הא והא ככולי עלמא דרבי אלעזר נמי מודה בשל חבירו דהוא קפידא כמו בבעל דמודה ר"א דהוי קפידא ולכך גרסה לפרש דשלו הוי קפידא אבל[ג] בשל חבירו הוי בשל שליח[ד] בכל מה שילכה השליח יערב לו כיון דמערב לו בפירותיו[ה] וא"ת השתא משמע דלרבנן בשלו הוי קפידא גם לרב יוסף כדפירשנו וכן בפ' (הנהנה) [השליח] (מעילה דף כא.) הבא לי מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא שליח מעל משום דלא עשה שליח שליחותו דקפידא הוי ותימה דבסוף המפקיד (ב"מ דף מב:) גבי כשותא משמע דלא הוי קפידא משום דלא אמר לו מהאי רמי ומהאי לא רמי ואין גרסה לומר דאתיא לרבי אלעזר דהכא[ו] דהילכתא כווותא דקאי רשב"ג בשיטתיה בפ' גט פשוט (ג"ב דף קסה.) מדלא מייתי לה התם בהמפקיד וגרסה דהכא ודאי שהזכיר תמרים וגרוגרות והזכיר חלון ודלוסקמא[ז] לא היה מזכיר אם לא שהיה מקפיד אבל בהמפקיד דאחזי לרבי אלעזר דהכא דכשותא וגם אין רגילין להקפיד כיון שהכל מין אחד[ח] הא לא הוי ליה לאסוקי אדעתיה שיהא לאחרים כשות בביתו של זה[ט]: **מאי** שלו ושל חבירו איבא. לא בעי לשנויי הא דתניא עירובו עירוב בסמוכין זה לזה והא דתניא אין עירובו עירוב בתרוחקין זה מזה דא"כ אפי' שובך ושובך נמי ועוד דיומא ליה לשנויי הכל בחד גוונא: דמי

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא: ורבי אלעזר אוסר מיד: פשיטא דהא מראה מקום היא לו[ג] לא צריכא דאמרה ליה זיל למזרח דאיתיה במזרח וקא אזל למערב מהו דתימא במערב הא ליתיה קמ"ל דילמא בהדי דקאזיל מיגם גאים ביה ויהב ליה גיטא האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות בגרוגרות ועירב לו בתמרים תני הדא עירובו עירוב ותניא אידך[א] אין עירובו עירוב[ב] אמר[ג] רבה ל"ק הא רבנן הא רבי אלעזר הא רבנן דאמרי קפידא הא רבי אלעזר דאמר[ד] מראה מקום היא לו ורב יוסף אמר הא והא רבנן כאן בשלו כאן בשל חבירו א"ל אביי ואלא הא דתניא האומר לשלוחו ערב לי במגדל ועירב לו בשובך בשובך ועירב לו במגדל דתניא הדא עירובו עירוב ותניא אידך[ג] אין עירובו עירוב התם מאי שלו ושל חבירו איכא התם נמי איכא פירי דמגדל ופירי דשובך: **מתני'**[ד] האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו איגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום: **גמ'** ת"ר[ה] השלוחה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום תניא[ו] רבי נתן אומר פטרוה דבריו קיימין פיטרוה לא אמר כלום[ז] אמר רבא רבי נתן דבבלאה הוא[ח] ודייק בין פיטרוה לפטרוה תנא דידן[ט] דבר א"י הוא לא דייק[י] איבעיא להו הוציאוה מהו עזבוה מהו התירוה מהו הניחוה מהו הועילו לה מהו עשו לה כדת מהו פשוט מיהא הדא דתניא[יא] עשו לה כדת עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר לכלום: **מתני'**[יב] בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר[יג] אף המפרש והיוצא בשיירא[יד] רבי שמעון שזורי אומר[טו] אף המסוכן: **גמ'** גניבא יוצא בקולר הוה כי הוה קא נפיק אמר הבו[יז] ארבע מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פניא אמר רבי זירא

דהא מראה מקום היא לו. דלמר רבי אלעזר לעיל אשה כיון דלאו בדילה תליא קבעוה מקומה לא הוי קפידא אלא כמראה מקום: לא צריכא. הא דאיצטריך למיתני אוסר מיד אלא דאיתיה לבעל במזרח והאי שליח אזיל למערב: **מהו דתימא.** לא תתסר מיד דהא למערב ליתיה לבעל דיומא דאלמא מסכת ליה בארוסה מקומה לא הוי קפידא אלא כמראה מקום: לא צריכא. הא דאיצטריך למיתני אוסר מיד אלא דאיתיה לבעל

מיגם גיים ביה. פוגע בו: **ערב לי בתמרים.** לקוף אלפים של תמוז: **הא רבנן.** דאמרי לעיל גבי דידה אע"ג דלא בדילה תליא ולא איכפת ליה דאמרי' כל מאי[ט] דאמר איניש לשלוחיה אי שני לאו שלוחיה הוא ה"נ אין עירובו עירוב: **מראה מקום הוא לו.** במידי דליכא פסידא ולא איכפת ליה: **הא והא רבנן.** ואינהו נמי לא אמור קפידא אלא בגבי אשה דהתם ניחא[יא] ליה דתיזול ולא בדוכתא אחריא והכי מתניתא כאן בשלו עירובו עירוב דלא איכפת ליה ואי דקתני אינו עירוב כגון דיהב ליה חבריה רשות לערובי בתמרים דידיה ואמר לו אאיך לשלוחיה ערב לי בתמרים דפלוני[יב] דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה לית ליה רשותא: **במגדל.** קא סלקא דעתין הכא לי עירובי במגדל שבסוף אלפים: **מאי שלו ומאי של חבירו אילא.** דמקפיד מי מקפיד ההוא חבריה אי מנא ליה בהאי או בהאי: **פירי דמגדל.** במגדל דקתני לאו לאתנויה הוא אלא ערב לי מפירות פלוני שיש לו במגדל: **מתני' כתבו גט ותנו לאשתי.** לשון בני אדם הוא כבר המזיקו בו לקרות לספר כריתות אשה גט: **גרשוה.** נמי כבר נהגו לקרות גירושין: **כתבו איגרת ותנו לה.** גם זה לשון הגט שכותבין בו ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין[יג]: **פטרוה לא אמר כלום.** דדלמא לשון פטור וחובה להקל מעליה חובות שחייבת: **פרנסוה.** כל לשון פרנסה לשון עשיית צרכיה הוא קונדיי"ר בלע"ז כמו לפרנסה שמין באב (כתובות דף סח.) וכמו מוליאין לפרנסה ואין מוליאין למזונות (שם דף סט.) הלכך לא ידענן אי צורכי גט הוא אלא תהא זקוקה ליכם או צורכי מלבוש וכסות הוא: **כנימוס.** כחוק לא ידענן אי חק גט אי חק מזון וכסות וכן כראוי: **גמ' שלחוה.** לשון ושלחה מצינו (דברים כד) נקט אי גבלא:

שבקוה. לשון אגרת שבוקין[יד]: **תרכוה.** לשון תרוכין גירושין: **ר' נתן אומר פיטרוה דבריו קיימין.** לשון גט פטורין כך שמעתי ולי נראה הפוך פטרוה שעל כרחך בלשון לוקה כמו שלחוה וכמו דברו[טו] שבכו הוא לשון גט[טז] פטורין שהוא דגש פיטרוה שבלשון לוקה הוא רפי כמו אמרו מכם (בראשית מב) שמעו מלכים (שופטים ה) אף פיטרוה הוא לשון פטור וחובה אי אלא דאע"ג דלא בדילה תליא ולא איכפת ליה אי מקפיד אי לא מקפיד אי לא מקפיד אבל אשה דבין בעל לבעל כרחה מיגרושה

לשון פטורין היה לו להדגיש פטרוה: **רבי נתן דבבלאה הוא.** שבא מבבל דלאמרינן בבבא בתרא (דף קלא.) **והעמתי פני בנתן הבבלי: ודייק בין פיטרוה לפטרוה.** שמספרין פעמים בלשון אחרי ופעמים בלשון עברי הלכך כי אמר פטרוה לשון גט פטורין הוא שהדגיש וסיפר בלשון אחרי וכי אמר פיטרוה סיפר בלשון עברי ואמר לשון פטור וחובה: **אגא דידן דבר אחרעא דישראל הוא.** וכל סיפורו לשון עברי לא דייק בין פטרוה ובין פיטרוה[יא] ולא לגבי פיטורין איכוון דפיטורין לשון אחרי הוא תרגום של שילוח: **הוליאוה מהו.** מי אמרי' ליגאנ דקרא נקט ולאלה מציתו (דברים כד) או דילמא לאו ליגאנ דקרא הוא דלא כתיב והוליאה מציתו אלא ולאלה היא מעצמה: **עזבוה מהו.** לשון איגרת שיבוקין הוא או דלמא כיון דלאו לשון עזיבה כתבינן בגט לאו ליגאנ דגיטא הוא: **התירוה מהו.** לשון מומרת לכל אדם הוא או לשון המתרת נדרים או בתרת חבורה: **פשוט מיהא.** מתניתא חדא מהני בעיין עשו לה כדת לא אמר כלום: **מתני' היולא בקולר.** ליהרג למלכות: **ואמר כתבו.** אע"פ שלא אמר תנו: **יכתבו ויתנו.** דלגבי פחדיה טריד ולא פריש: **המפרש.** ליס: **והיולא בשיירא.** למדברות: **המסוכן.** חולה: **גמ' מחמרא.** מיין שיש לי: דרא

אחר. תוס' כ"מ מב: ד"ס מי מ"ל. ז. וגם לא הזכיר לו מקום. תוס' הרא"ש. שהיו בבית אחד. תוס' כ"מ מב: ד"ס מי מ"ל.

מראה מקום היא לו והלכה כת"ק דיחיד ורבים הלכה כרבים ותו דמילתא דר' אלעזר איתוקמה בשיטה בפ' גט פשוט (ב"ק קסה.): **הבא לי גיטי במקום פלוני והביאו לה במקום אחר כשר** פי' דשליחות להולכה בלי קעביד ליה ולא אשה והילכך אע"ג דקאמרה אין בכך כלום שאין זה שליחותה אלא שליחות הבעל: **הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה.** פי' שלא עשאתו שליח לקבלה שהתא מתגרשת בקבלתו אלא הזמנה בעלמא עשתה. **לך במקום פלוני ואם בעלי רוצה לשלוח לי גיטי הביאוהו לי התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד.** פי' דשמא משעה שיצא פגע בבעלה ונתנו לו והיא מתגרשת בקבלתו. **התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע לאותו מקום.** פי' דכיון דקבעוה לו מקום קפידא הוי ואם יקבלנו במקום אחר לא הוי גיטא הילכך אוכלת בתרומה עד שיגיע שליח לאותו מקום ור' אלעזר אוסר ור' אלעזר לטעמיה דאמר מראה מקום היא לו ואם קבלו לה במקום אחר כשר הלכך יש לחוש שמא פגע בבעל וקבלו לה: **מתני' האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו אגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו** פי' שכל אלו לשון גירושין הן ונהגו הועלם לקרוא לגט אגרת שבוקים והלך אחר לשון בני אדם **פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום.** פי' אע"פ שכתוב בגט גט פטורין ר"ל לשון פטור חוב הוא להקל מעליה חובות שחייבת. פרנסוה נמי ר"ל לשון פרנסה של מזון וכסות הוא. אם כנימוס וכראוי ר"ל כחק הנשים וכראוי להם ממזונות וכסות: **ת"ר השלוחה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום. בראשונה היו אומרים היוצא בקולאר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו** פי' לקמן (סו.) תנן הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מפני שלא אמר כתבו ותנו אבל היוצא בקולאר ליהרג ואמר כתבו מתוך שהוא בהול על מיתתו לא הספיק לגמור כל דבריו ואגן סהדי דכתבו ותנו רצה לומר אלא מתוך פחדו נקצרה לשונו ודוקא היוצא בקולר אבל איניש אחרינא לא עד שיאמר כתבו ותנו חזרו לומר אף המפרש בספינה (בפילגוס) לילך לארץ רחוקה והיוצא בשיירא לילך במדבר גם אלה בהולים הם ואינן יכולין לגמור כל דבריהם ובכתבו בלבד שאמרו הרי אלו יכתבו ויתנו' ר' שמעון שזורי אומר **אף המסוכן** פי' אף החולה גם הוא טרוד בחליו וקשה לו להרהרות דברים ואגן סהדי כשאמר כתבו גם תנו רצה לומר אלא מחמת חליו נקצרה לשונו והרי אלו יכתבו ויתנו והלכתא כר' שמעון שזורי דאמרינן בהקומץ בתרא הלכה כר' שמעון שזורי במסוכן

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הל' כג סמג עשין לא טור ש"ע א"ח סי' מח:

מט ד ה ו ז מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' טו:

נ ח ט י מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' ח:

נא מיי' פי"א מהל' זכיה הכ"ב טוש"ע חו"מ סימן רנב סעי' יג:

פסקי רי"ד

הילכך בכל דהו לבד שהדע להבחין בין גיטא לדבר אחר מתגרשת ומשום הכי לא תניא גבי קידושין איזהי קטנה שיודעת לשמור קידושיה כדתניא גבי גט משום דשמירת הקידושין היא שמירה יפה ולא הבחנה בעלמא הילכך לא הוצרך לפרשה דמפורשת ועומדת היא מסתמא אבל שמירת הגט שאינה אלא הבחנה בעלמא הוצרך לפרש והכי גרס' גבי צרור וזורקו אגוז ונוטלו מתגרשת בקידושי אביה וגבי הפעוטות מתקדשת למאון והכי גרס ר"ח ור"י ז"ל **אבל בעל ה"ג** גריס איפכא בהלכות מיאון שחיבר גבי צרור וזורקו אגוז ונוטלו מתקדשת למאון וגבי הפעוטות מתגרשת בקידושי אביה והכי גריס גם המורה ואינו נ"ל זו **הגירסא** חדא דיותר דעת צריך בקידושין מבגירושין שהאשה יוצאה לרצונה אבל אינה מתקדשת אלא לרצונה ותו דא"כ ק' ליה לרבא מן הברייתא דבברייתא מפרש כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר דהיינו צרור וזורקו אגוז ונוטלו ורבא אמר כפעוטות: **הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת** פי' עונת נדרים היא שנה אחת לפני גדלתן דהיינו כל שנת י"ב לנקבה וכל שנת י"ג לזכר כדתנן בנדה (מה.) שנדריהן נבדקין אם יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדישו נדריהן נדר והקדשן הקדש והכא בזכרים מיירי דכל ג' מדות בקטנים מיירי ואמרי' בהו וכנגדן בקטנה והכי נמי בקטנים מיירי דענות נדרים דידהו בני י"ב שנה ויום א' כל שנת י"ג נדריהן נבדקין וכנגדן בקטנה כשהיא בת י"ב שנים ויום א' היא אשה גמורה וחולצת עיין בערך נ"ר בס"ה ולמכור בנכסי אביו דהיינו הקרקעות כקטן חשיב עד שיהא בן כ': **מתני' קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה** אם אין לה אב לידה ממש ואם יש לה אב ליד אביה כדפרש"י לעיל שאין יד לקטנה לקבל גיטה בחיי אביה בלא רשותו: **האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול** פי' דהוי קפידא כי הוא חפץ לבזותה באותו מקום וכיון ששינה דעתו בטל שליחותו. **הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר** פי' דלא הוי קפידא אלא מראה מקום הוא לו: **האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקבלו לה במקום אחר פסול** פי' דהוי

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מגא דיקן וכו' וכן פיטורוה דבכל ענין לאו לגט כו':

לעזי רש"י

קונדיי"ר [קונרייר"ד]. ציוד. צרכים.

מוסף רש"י

היוצא בקולר. ליהרג (לעיל יג.) שנתחייב מיתה למלכות (חולין עה.). **ואמר כתבו גט לאשתי.** כדי שלא מקנה ליכם (לעיל יג.). **הרי אלו יכתבו ויתנו.** למתוך שהוא כהול על נפשו לא גמר למילתיה ומיהו כתבו ותנו הוה דעתיה (שם וכנ"ל לקמן עב.) **דמחמת שהוא כהול על נפשו** לא הספיק לגמור דבריו (כתובות נה. וכנ"ל חולין לט.) **אף על גב דלא אמר תנו,** דעתיה שיתנו לה ועשאן שלוחים אף לגרש, אלא שהיה כהול על נפשו (חולין עה.). **דמחמת גלי דעתיה** מדאמר כתבו לגשם מינה קאמר, משום דיוקא ליהרג, דלא ניחא ליה לתפול קמי יכם (מנחות ל:). אף המפרש. מן היהוא ליס (חולין עה.) **והיוצא בשייירא.** למדבר (לעיל יג.). המסוכן. מתוך חליו (חולין שם) שכיב מרע (לעיל יג.) אי: הגוסס (כתובות נה.) והייגו בתר אומדן דעתא דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו, דוחלו ומסוכן הוא לא נתכוין לגתק בה (שם) שדעתו שיכתבו ויתנו לגשמיו אם אמשמו מן היהוס נתכוין (רשב"ם ב"ב קמו.).

מוסף תוספות

א. כי השליח אמר לבעל שכן עשאתו האשה שליח, ואדעתא דהכי נותנו לה גם הוא. תוס' הרא"ש. ב. [דאי] רב יוסף בא להלוק על סברת רבה ולומר דבשלו לא קפיד הוה ליה לפרושי טעמא אמאי לא קפיד בשלו. תוס' הרא"ש. ג. (שנ)בא לתשמיענו. תוס' הרא"ש. ד. שאמר לו המערב אני אערוב לך משלי מן הגרוגרות והלך ועירב בתמרים בהא ליכא קפידא. רשב"ם. ה. לחם יקפיד בכך, כל מה שנותן לו מקבל ממנו. רשב"ם. ו. שלא היו במקום

מסורת הש"ס

(ז) ל"צ דאיתיה במזרח וא"ל זיל למזרח וקאזיל למערב ס"ל מ"ד, (ב) ברשב"א ובשטו"מ, רבא, (ג) [קדושין מח: מט. ב"ב קסה.], (ד) [ב"ב עג.], (ה) והא אנן תנן פטרוה לא אמר כלום אמר רבא ס"ל וכן בר"ן, (ו) בכת"י, דייק. רבצ"ל רש"ש, (ז) [שבת עב: וש"נ], (ח) לעיל יג: ב"ב קמו: חולין עה: מנחות ל: [כתובות יום ד"ד מ"ס], (ט) [כתובות נה.], (י) ס"ל דאמרה היא לשלוחה, (יא) צ"ל לה. רש"ל, (יב) ועירב בגרוגרות, (יג) [לקמן פה:], (יד) בשרו כל"ל. מ"ד, (טו) בדפו"ר פיטורין, (טז) צ"ל לה. רש"ל, (יז) אע"ג דלית הלכתא כל"ל. מ"ד, (יח) [וע' תוס' ב"מ מב: ד"ה מי אמרי],

דרא רבי אבינא לסילתיה ואזל לגבי דרב הונא רביה [6]דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו [א]כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה מתקיף לה רבי אבא אי מה מתנה [ב]ישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה הכי השתא בשלמא מתנה איתה לאחר מיתה אלא גט לאחר מיתה מי איכא אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה מתנת שכיב מרע במקצת היא [ג]ומתנת שכ"מ במקצת בעיא קנין מכלל דרב הונא סבר לא בעיא קנין והא קי"ל [ד]דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא מכלל דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא קי"ל [ד]דלא בעי קנין אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו שלחו מתם [ה]מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** [ו]מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ונתנו: **גמ'** [ז]וליחוש שמא שד הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם אינהו נמי אידמויי אידמו דחזו ליה בבואה אינהו נמי אית להו בבואה [ד]דחזו ליה [ט]בבואה דבבואה ודלמא אינהו נמי אית להו א"ר חנינא לימדני יונתן [י]בני בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ודלמא צרה היא תנא דבי רבי ישמעאל [יא]בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין: **מתני'** [יב]הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם [יג]הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקא ובריה דיתיב ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו נכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקא מי משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא או לא רב נחמן אמר לא משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא ורב [יד]פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר [טו]רבא [ב]הילכת' משוו אינשי ברא שליח' במקום אבא: **מתני'** [טז]אמר לשנים תנו גט לאשתי

דמי חמרא לא קאמר. וא"ת כי אמר נמי דמי חמרא הוי דבר שלא בא לעולם כדאמרינן בפרק האומר משקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה באומר לכשיבואו דמיו יקדשו ופריך והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם משום דאמר לכשיבואו אבל אמר דמי שור זה עלי עולה משמע התם דלא חשיב זה דבר שלא בא לעולם אלא הוי כמו דקל לפירותיו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"נ כי אמר דמי חמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו אי נמי כאן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קאמר דמי חמרא שכבר נמכר לא קאמר וגם חמרא העומד למכור לא קאמר:

כדי ליפות כחו. פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו באחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיצה חבית אחת[יא] מן היין היו יורשין אומרים לו שלך החמיץ ונראה שלא רצה לומר שיהא כל ההפסד שלו דמן הדין [א]אין לו להפסיד אלא לפי החשבון [ב]והשתא דכולו אחריות אינו מפסיד כלל [ג]ואע"ג ורב הונא מה הוצרך להשמיענו[יב] כיון דאמר תנו ואע"ג דלא קנו מיניה הא פשיטא דמתנת שכיב מרע בכולה או מצוה מחמת מיתה דלא בעינן קנין ואומר ריב"ם דאיצטריך ליה לאשמועינן דאפי' יולא בקולר כמו עובדא דגניבא דמייתי עלה יש לו דין [יג]שכיב מרע דכל היכא דמועיל כתבו כמו תנו יש לו דין זה:

כל השומע קולו כו'. [ד]אע"פ דאמרינן בפרק אין בין המודר (נדרים דף לו:) גבי מודר הנאה מחבירו דתורם לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמאן אי לימא לדעתא דידיה מאן שוייה אלא דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שליחותיה ומוקי לה באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום לאו משום דכי אמר הכי לאו שליחותיה עביד דבתרומה בעינן שליחות אלא לענין מודר הנאה דוקא לא חשיב שליחות שיחשב בכך כמהנה ליה כיון אלא זה לו לעצמו אי שמא יש לחלק דהכא לא קאמר כל הרוצה לכתוב אלא כל השומע דייחד יחדיה למי ששומע קולו:

וליחוש שמא שד הוא. דוקא בגוו אי אותו שעומד על ראש הסר יש) וראהו בפרק בתרא דיבמות (דף קכב.) [ה] ואסור לאדם שיתן שלום לחבירו[1] בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדא דיהושע שראה אותו וחרבו שלופה בידו כל כי האי גוונא חיישינן שמא שד הוא אבל בעיר מותר ליתן שלום [ו] לחבירו ומכירו בגילה או לעדיס לומר בגילה כתבו גט לאשתי ולא חיישינן וכן משמע בירושלמי דפירקין (ה"ו) דמייתי עלה ומשייתין על פי גם קול ומפרש והוא דחזו בבואה ומפרש הלא דתימא בשדות אבל בעיר אע"פ שלא ראה בבואה של אדם ופריך מהסיא דהיה מושלך בבור כו' ומשני מצוין הן בבורות כלרך שמשוין בשדות:

[יב]**אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן **מהו.** הוה מצי למיבעי באומר לשנים תנו גט לא כתבו לתנו לשנים גט לא כתבו ככתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא[1]: מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכותבו: או

דרא רבי אבינא לסילתיה. יטיגון רבי אבינא סלו על כתיפו למזונותיו להוצאת הדרך ויצא לו אצל רב הונא רבו כי על פיו ושמועותיו יזכה במתנה בגלא קנין: **דאמר ר"ה.** בפרק מי שאחזו (לקמן דף עב:): **גיטו. דשכיב מרע: כמתנתו כו'.** ומיהא יליפינן אתן נמי דמה גיטו אע"ג דלא פריש תנו נותנין כדתנן במתניתין ביולא בקולר ובמסוכן לא מתנתו כו': **לאחר מיתה מי איכא.** לאחר שמת מי מגרשה ובשעת מיתה הוזקקה ליבם ולהא מילתא היכי נדמיניהו: **אלא ר' אבא.** לאו הכי אתקיף אלא הא קשיא ליה אדר' זירא דאמר קנה רבי אבינא להא מתנה דגניבא: **כמקלפ.** שייר לעצמו שלא נתן כל נכסיו ובעי קנין דהכי קיי"ל בב"ב בפרק מי שמת (דף קנא:) דכיון שייר לגרמיה מידי אינו כמלוה ממתנה מיתה הואיל וחסך על פרנסת עצמו והרי היא כמתנת בריא: ופרכינן **מכלל דרב הונא סבר דלא בעי קנין: דמצוה מחמת מיתה הוא.** שהיה יודע שהיולא בקולר אינו חוזר: **הכי קשיא ליה.** היכי נקט: **חמרא לא אמר. הכו ליה** חמרא באחרנא מאה זוזי: **דמי חמרא לא קאמר.** הכו ליה אחרנא מאה זוזי מדמי חמרא לזבוני חמרא ומיתב ליה: **מחמרא קאמר.** זוזי מחמרא קאמר דיתבו ליה וכי עושין מעות מיין: **כדי לייפות את כחו.** לכך לא פירש לא זו ולא זו כדי לייפות את כחו שיהא לו כל היין שלו אחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות היו היורשין אומרים לו שלך החמיץ ואי אמר דמי חמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אומרים לו אבדו מעותיך הלכך אמר מחמרא דמשתע יין ודמיו שהכל אחריות לו: **מתני' כל השומע קולו.** ופירש שמו ושם עירו: **גמ' אידמויי אידמו.** פעמים שעושין עצמם בדמות אדם: **בבואה.** לל: **לרה היא.** שמתכוונת היא לקלקלה שתבשא בגוו זה ותאסר על בעלה: **בשעת הסכנה.** כגון זה שמסוכן למות ואם לא עכשיו אימתי: **שאין מכירין.** אם זהו שפירש שמו: **מתני' רצה לשחק בה.** הואיל ולא אמר תנו: **אם מעצמו נפל הרי זה גט.** דדעתו מתחילה היתה לכך וסופו הוכיח והוה ליה כמפרש[ב] ומסוקן[ג]: **גמ' מעשה ליסור.** דישא תנא לא אמר כלום ואח"כ נתן חילוק בין מעצמו נפל ובין לחתו הרוח: **מי משוו אינשי ברא שליח במקום אבא.** דלא מקפיד בהי מנייהו ומעיקרא להאי ברא נמי שוייה שליח ובכשיו שמת האב[ד] יתנו לה הבן הזה וחבירו שהרי הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי. אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יחתמו בעצמן ולא יאמרו לעדים אחרים לחתום דלאו בית דין מינייהו לצוות על אחרים אלא עדים שוויהו. ובגמרא[טו] מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכותבו:

מהו. הוה מצי למיבעי באומר לשנים תנו גט לא כתבו לתנו לשנים גט לא כתבו ככתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא[1]:

נא א מיי' פ"ח מהל' שכיר הל"י ג [ופ"ש שם הכ"ב] סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ח:
נב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנב סעי' ח:
נג ג מיי' שם הלט"ו סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ד:
נד ד מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ז וסי' רנג סעי' כ:
נה ה מיי' שם פי"א הל' ח סמג עשין פג טוש"ע חו"מ סי' רנג סעי' יג:
נו ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ"ז סעי' יט:
נז ז טוש"ע שם שם:
נח ח מיי' שם [הל"ד] והל"י סמג שם טוש"ע שם וסי' קכ סעיף ג:
נט ט מיי' שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמ"ז סעי' מז:
ס י מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעי' יח:
סא כ מיי' שם פ"ט הל' ל סמג שם טוש"ע שם סעי' כא וסעי' כב:

פסקי רי"ד

ובתרומת מעשר של דמאי. גניבא יוצא בקולר הוה כי קנפיק אמר להו [חבו] ד' מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פקוד א"ר זירא דרא ר' אבינא לסלתיה וליזיל לגביה דרב הונא רביה פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מתנתו אע"פ שהיתה בדבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר פי' שכיב מרע שנתן גט לאשתו סתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו ככתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק גבין] גיטו תנן דסגי ליה באומר כתובו ומהקישא דרב הונא דמקיש להו יליפי' דכל מידי דבגט כשר בכתבו בלחוד במתנה נמי כשר בתנו בלחוד אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנת ש"מ במקצת בעינא קנין האי הוי כמצוה מחמת מיתה דאפילו במקצת לא בעי קנין. **מתני'** מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא וכו'. **ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו דנכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא משוי איניש שליחא ברא במקום אבא ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש שליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו ונתכוונה לקלקלה ואסיקנא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו אימתי סומכין על הקול וכותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם הוא זה שפירש שמו: **הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה.** כגון שלא אמר כתבו ותנו ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: **מעשה לסתור חסורי מחסרא** דאם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא וכו'. **ההוא גברא** דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו דנכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא משוי איניש שליחא ברא במקום אבא ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא ומעיקרא לא איכון אלא לאבות ולהאי איניש אחרינא והשתא דמית אבוה בטלה השליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש אחתימה, דלמא אכתיבה נמי קפיד. תוס' הרא"ש.

גליון הש"ס

תוד"ה וליחוש כו' לחבירו ומכירו. לשון ומכירו אינו מובן לי דכיון דלא חיישינן בעיר לשד מה לריך לחיות מכירו וכי אין נותנין שלום לאדם שאינו מכירו:

מוסף רש"י

גיטו. דשכיב מרע, כמתנתו מה מתנתו. אמרינן בב"מ (קנא:) אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. ולא מיבעיא היכא דאמר אם אמת, דאם לא אמת, אלא אפילו לא אמר אם אמת אלא יהב לה גט סתמא אם עמד חוזר, דמסתמא אדעתא דמיתה יהב לה והא לא מת (לקמן עב:). **כל השומע כו' הרי אלו יכתבו ויתנו.** אע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב (כתובות נ:) ומסיקינן עליה בכל דבריו שאומר אני הוא פלוני בן פלוני (יבמות קכב.). **לימדני יונתן בני.** ביבמות שם: יונתן שידע, שד היה לו בקי בהן (רש"י שם). **הבריא שאמר כתבו גט לאשתי.** ולא אמר כתבו ותנו והלך לו, **רצה לשחק בה.** שלא תפליג בו לתת לה גט לפוטרה מיבם אם יעוט, והפליגה בדברים ואין אלו נעשין שלומו לגרש, דהא לא אמר תנו, לכי נקט כרא לאו שלומו מוכן קיימא לן הלכה כר"ש שזוי אמר כותבין ונותנין (חולין לט:). **ונפל ומת.** וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו (שם). **אם מעצמו נפל.** ולא מתחלה היה דעתו לעולם ולישול והוה ליה בהול כמסוקן (שם). **מעשה לסתור.** הא אמרת דישא לרה לשחק בה ולא נתת חילוק בדבר (שם). **אמר לשנים תנו גט לאשתי.** ולא נתן להם גט שאלו עדים ואע"פ שלא אמר להם אתם עצמכם כתבוהו, הרי אלו יכתבו ויתנו ולא יאמרו לסופר ויכתוב כדמפרש לקמן (לעי' כט.).

מוסף תוספות

א. דאם החמיץ קצת או נאבדו קצת המעות למה הוא מפסיד הכל. רשב"ם.
ב. פירוש לפירושם דאע"ג דאמרינן בית שבביתי אז שור בשורי אני מוכר לך ומת אחד או נפל מראהו מת ומראהו נפול כדאמר בפרק בתרא דמנחות התם היינו טעמא לפי שכל בית וכל שור עומדין בפני עצמן ומש"ה מראהו מת ונפול אבל הכא שלא דיבה לו חביות כך וכך אלא חמרא הרי היין כולו מעורב והאיך יאמר לו שלך החמיץ. כ"ן. **ג.** וריצב"א אומר דפי' הקונטרס עיקר דאדם המקנה לחברו ק' חביות בחביותיו והחמיצו מקצתן מצי למימר ליה שלך החמיצו כדאמרי' בפ"ב דבכורות וכו'. תוס' הרא"ש (עיי"ש עוד, ועי' נרשב"ש שמיכן דעת התוס' מרמיות הריא"ש והרמב"ן נבדם). **ד.** אלמא דאי אמר כל השומע שייך למימר שליחותיה קבעיד. תוס' מלרים לו: **ה.** מקום שאין דרך בני א"א לעמוד שם לפי שהשדים מצויין שם. רשב"ם. ופרכינן עלה וליחוש שמא שד הוא. כ"ן. **ו.** בלילה. תוס' יומות קכב. ד"ה דמזו. אבל בתוס' בפסחים דף מד. כתוב: אפי' ביום. **ז.** שאם היו שואלין בשנים תנו אז בשלשה כתבו ותנו והיה משיב להם דלא קפיד אכתב הגט, אכתי בשנים כתבו ותנו קא מיבעיא להו דכיון דאמר כתבו ותיתיא, דבשנים בתנו לחודיה הוי קפידא אחתימה, דלמא אכתיבה נמי קפיד. תוס' הרא"ש.